

мих, призабутих або раніше однобічно висвітлюваних сторінок історії колишнього Волинського краю — від сивої давнини до сучасності.

На пленарному засіданні виступив головний експерт Рівненського обласного відділення Українського фонду культури О. І. Смик, який обгрунтував єдину наукову програму «Велика Волинь». Намічено згрупувати всі наукові й краєзнавчі сили не тільки регіону, а й давно вже існуючих товариств і об'єднань «Волинь», що діють в українській діаспорі, зокрема, в Англії, Німеччині, Канаді, США, Чехо-Словаччині, Польщі. Значний інтерес присутніх викликали доповіді й повідомлення, виголошені зав. відділом Рівненського краєзнавчого музею канд. іст. наук Г. В. Бухалом «До історії волинських німців», ст. наук. прац. Житомирського краєзнавчого музею П. С. Слідзюком «Житомир — губернське місто Волині у 1804—1921 роках», викл. Рівненського педагогічного інституту ім. Д. З. Мануїльського канд. філолог. наук Я. О. Поліщуком «Осмилення Волині як етнокультурного комплексу», ст. викл. Луцького педагогічного інституту ім. Лесі Українки Г. Г. Павловською «Народна культура Волині у фольклорно-етнографічних дослідженнях Лесі Українки», пролр. Рівненського інституту культури канд. філолог. наук С. І. Шевчуком «Народознавчі студії Г. Р. Равчука», наук. прац. Острозького історико-культурного заповідника Рівненської області М. П. Маньком «До історії чеських поселень на Волині».

Активно обговорювалися доповіді й повідомлення, з якими виступили учасники двох секційних засідань з проблем історії і культурних традицій регіону: В. К. П'ясецький (Рівне) «Палеолітичне місцезнаходження біля с. Жорнів Дубнівського району на Рівненщині та деякі питання стратиграфії палеоліту», А. П. Савчук (Київ) «Прип'ятське Полісся — межа давньослов'янського світу», Б. А. Прищеп (Рівне) «За матеріалами досліджень волинського міста давньоруського часу Дорогобужа», М. Ю. Костриця (Житомир) «Діяльність товариства дослідників Волині», В. Ф. Давидюк (Луцьк) «Народна гра «Куці-баба» в контексті обрядовості Західного Полісся і Волині» та інші.

На конференції директору народного краєзнавчого музею у с. Степань Сарненського району краєзнавцю М. К. Пінчуку було вручено премію «За відродження Волині», встановлену Рівненським обласним відділенням Українського фонду культури.

І. М. Гуньовський (Львів)

X Подільська обласна наукова конференція з історичного краєзнавства

Десята наукова конференція з історичного краєзнавства відбулася 5 вересня 1991 р. Більшість доповідей, прочитаних на ній, була пройнята болем за долю України. На конференції порушувалося питання про вивчення архівів не тільки України, а й Москви, Санкт-Петербурга, Парижа, Лондона, Стамбула й Варшави, в яких зберігаються матеріали з історії нашої Батьківщини (проф. І. Г. Шульга), висвітлювалася національно-визвольна боротьба українців у різні історичні періоди, визначалася роль окремих діячів у ній: Івана Мазепи, Симона Петлюри, Володимира Винниченка. Проф. М. М. Кравець виступив з доповіддю «Значення праць М. С. Грушевського для вивчення історії Поділля».

Вивченню мустьєрських комплексів Поділля, культур лінійно-стрічкової кераміки та трипілля були присвячені розвідки О. О. Ситника, Г. В. Охріменка, О. Г. Колесникова, О. В. Цвека, І. І. Зайця, С. О. Гусева, Г. О. Пашкевич, В. А. Косаківського, С. М. Рижова, М. В. Коноплі, О. Ю. Малеева. Про ранньосередньовічні східнослов'янські старожитності на Поділлі розповів І. С. Винокур, а про дослідження в печерних порожнинах краю — Л. Г. Мацькевий та І. М. Гуньовський. «Територія і межі історичного Поділля (XIII—XVIII ст.)» — така тема доповіді Я. Р. Дашкевича.

Слід відзначити актуальність доповідей О. Я. Мацюка «Експедиція «По замках і фортецях Вінниччини», Л. С. Анохіна «Іван Богун на сторінках дореволюційних енциклопедій», Г. Д. і Я. Г. Казьмирчуків «Декабристи — географи Поділля», С. М. Боньковської «З історії подільського ковальства», М. М. Торчинського «Ойконімія Південно-Західного Поділля». Цікаві факти навели у своїх виступах «Великдень у подолян» Л. П. Зінченко, «Різдвяні звичаї та пісні подолян» Л. З. Єгурнова, «Поділля в «Енциклопедії українознавства» І. І. Винниченко, Л. М. Шпильова розповіла про організацію краєзнавчої роботи у Вінницькій обласній науковій бібліотечі, а Г. А. Вербиленко — про пам'ятні місця Вінниччини, пов'язані з життям і творчістю М. Коцюбинського. Розглядалися й такі питання, як «Обрядові календарні пісні у формуванні національної культури учнів шкіл Вінниччини» (М. О. Кузик, В. І. Третяк), «Класифікація вишивок Поділля» (Л. П. Булгакова), «Надання допомоги безпритульним дітям під час голоду 1921 р.» (А. Б. Пономаренко), «Духовне життя подільського селянства у 20-ті роки ХХ ст.» (С. І. Дровозюк), «Труднощі проведення українізації на Поділлі в 1923—1933 рр.» (В. І. Нагорний).

Про релігійне життя українських автокефальної православної та католицької церков на Поділлі розповіли А. Л. Зінченко та Г. Й. Стронський, а про сільські товариства взаємодопомоги на Вінниччині (1921—1930). — П. С. Григорчук і Л. А. Шурин. Тема голоду на Поділлі в 1946—47 рр. висвітлена І. В. Рибакон, Ф. А. Винокуровою та Е. П. Ковальовою. В. О. Ложкарьов розглянув проблеми розвитку кустарних промислів на Поділлі а Т. М. Шмигора — колективізації.

Дослідники радянського періоду загострили увагу на порушенні більшовиками правових норм у проведенні національної політики щодо українського народу. У зв'язку з цим постало питання про вивчення архівів КДБ.

Тематика десятої конференції включала також питання охорони материнства та дитинства, виховання молоді та її трудового навчання, соціального розвитку Поділля тощо. На конференції було запропоновано узагальнити й опублікувати матеріали подільських конференцій з метою їх популяризації серед широкого кола науковців і населення.